

SANTIAGO FRESKA 1973.

milko valent

Apetiti Wilhelma von Rothensteina već je nekoliko dana opasno poremećen, što je, mora se priznati, u generalskom pozivu vrlo neugodna stvar. Toliko neugodna da može utjecati na donošenje važnih, pa i najvažnijih odluka. Posljedice mogu biti pogubne, ne samo za osobnu karijeru, već i daleko šire.

A sve je počelo u oficirskoj menzi. Noć je bila topla i tihia. U dostaovanstvenoj atmosferi služila se večera. General von Rothenstein tamano je ogromne količine jestvina koje je zalijavao španjolskim vinkima. Inače, bio je vitak i pokretljiv, što je, s obzirom na pretjerano uzimanje hrane, bilo začudujuće. Međutim, u posljednjih mjesec dana to možda i nije tako čudno, kada se zna da je u toku velika akcija koja iziskuje mnogo napora. Akcija je zahtijevala sve više kalorija.

Na veliku radosť vojnih starješina, večera se odužila do kasno u noć. Za desert su posluženi prsti u naravnom umaku. Von Rothensteina su zapali prsti gitarista. Halapljivo ih je smazao, stenući od užitka; ovakav desert već godinama nije okusio. Obrok je radosno zaključio s dvije butelje vina. Ali, kada je stigao kući, počeo je pakao. Pojedeni prsti grčili su mu utrobu i postavljali mnoštvo pitanja. On se šutke trudio; trčao je na WC svakih nekoliko minuta, prokljinjao kuhare, a naročito šefa kuhinje. Čak je i klisir uzeo. Nije pomoglo. Prsti gitarista štipali su i grebli stjenke želuca, a što je najstrašnije, postavljali su ona prokleta pitanja. Nije ih mogao provariti. Samo je jedan prst malo provirio van. Kroz njegov čmar, kažiprst je prokazao svijet.

*

Na očajni telefonski poziv von Rothensteina, stigao je za nekoliko dana i šapski liječnik. Urvao se, jadnik, od straha. Drhtava glasa obratio se generalu:

— Šefe, *Memoari krvnika* su ovdje, reče lupivši po velikoj crnoj torbi. Vi ste sigurno pomisli da sam nešto zabrjao?

— Pusti to! — odgovori general. — Radi je pogledaj što je s ovim kažiprstom koji mi viri iz guzice!

— Vrlo rado, šefe — odgovori već umiren i raspoloženi liječnik.

Odmah je pristupio poslu; zapravo ovaj slučaj izazvao je radost u njemu. Volio je medicinu koja je skopčana s pozadinom, jer je bio oprobani homoseksualac. Veteran. Nježno je pribirao po čvrstim guzovima von Rothensteina. »U ovakvoj situaciji potrebna je temeljita masaža«, mrmljao je ispotiha. Masaža nije pomogla. Barem ne generalu. Kažiprst gitarista neumoljivo je virio. Pokušao ga je iščupati, ali nije išlo. Iz torbe je izvadio pincetu i probio tvrdu koru kapice prsta. U istom trenutku začula se izvan kuće potmula buka; zapravo, dolazila je s obližnjeg stadiona, koji je bio pretvoren u vremenli logor. Buka se sve više razabirala. Čula se pjesma logoraša, a iz prsta je isticala jarosna svirka pobunjenika. Liječnik je bio nemoćan. Snuždено je stajao i promatrao tamno dupe glazbe.

*

— I? — upita von Rothenstein.

— Ništa, šefe. I dalje stoji.

— Amputiraj ga! Pa ja uopće ne mogu sjediti — povisio je glas general.

— Ne mogu. Prst je srastao s vašim tkivom, i ako ga amputiram, moglo bi doći do upale. Morat će u bolnicu; тамо су i svi potrebiti instrumenti za operaciju — govorio je liječnik.

— Ali utihni, zaboga, barem ovu glazbu! — žestio se vojni starješina. — Prije nego odem u bolnicu, moram otići na jedan važan sastanak. A kako će ovakav među svjet? Zar s uglažbljenom guzicom? Osim toga, ne volim tu prokletu gitaru.

— U redu, šefe, pokušat će uništiti tu glazbu — odgovorio je liječnik, dok su mu pozirne graške znoja padale niz nos.

Bio je prestrašen. »Što ako ne uspije? Izgubit će službu« — pomislio je. Iz torbe je izvadio dugačku iglu za akupunkturu i približio se generalu koji se naprčio pokraj radnog stola. Kažiprst je i dalje bio ispružen; kao da je pokazivao neki zamišljeni horizont. To je bilo u skladu s melodijom koja je kuljala iz prsta, a bila je poznata kao »Bello-horizonte«, kompozicija za gitaru u A-molu. Topli i hrabri tonovi parali su sobu i izludišivali dva prisutna čovjeka, iz različiti razloga, dakako. Gitara se nije lako dala ukloniti.

Liječnik je protjerao iglu gotovo kroz cijeli prst. Zatim ju je lagano izvlačio, istovremeno masirajući okolicu čmara. Ovo potonje činilo mu se mnogo prijatnijim nego akupunktura. Ipak, bio je dovoljno koncentriran da pažljivo ubada prst na, kako je mislio, prava mjesta. Dugo je potrajal, ali rezultata nije bilo. Bol melodije i dalje je ispunjavao sobu.

*

Prošlo je mnogo sati u samoprijegornom radu. Glazba nije čak ni utihnula, a kamoli prestala. General je bio izvan sebe. Sastanak je uskoro imao započeti, a kažiprst strši li strši. Sa stadiona dopiru krici; čuju se čak i grubi glasovi stražara. Liječnik se survava u fotelju, sprema igle, i beznadno gleda u ravno ispruženi kažiprst. Ne može oči odvotiti od njega. Neprijateljski ga fiksira preturači po glavi sve medicinske začkoljice od Hipokrata nadalje, kako bi mu doskočio. Ali ne pronalazi ništa. Žice gitare jasno trepere. U tom mučnom ambijentu oglasi se iznenada robustan glas von Rothensteina: — Svejedno, bez obzira na sve, idem na sastanak.

Pomoći ćeš mi da se obučem! — reče obračajući se liječniku.

— Hoću, šefe. Upravo razmišljam kako da privežemo prst za stegno, tako da ne pravi izbočinu na hlačama. Čini mi se da bi najbolje bilo ako bismo ga stegnuli tankom čeličnom žicom.

— Pa ti si zaista budala! — usplahiri se general. — Čeličnom žicom? Ona bi se usjekla, idiote jedan, usjekla bi se u stegno do krvi. Zamislili da mi pred komandantom počne curiti krv iz nogavice? — vikao je. Liječnik, iako u strahu u pogledu svoje službe, nije se predavao tek tako:

— Ali obložit će žicu spužvom ili filcom.

— Spužvom? Filcom? — razrogačio je oči general.

— Što se čudite, šefe? To su fantastični materijali.

— A gdje ćete ih nabaviti, gospodine doktore, ako smijem pitati? — ironično i s visoka upita von Rothenstein.

— To je barem jednostavno. Ima ih u svakom malo bolje opremljenom dučanu.

— Ti si klipan, eto što. Pa zar ne znaš da smo i spužvu i filc upotrijebili za gušenje pobunjenika. Ja sam lično rukovodio tom akcijom koju mi je povjerio komandant. Ni metar filca ni gram spužve nije ostao. Sve smo potrošili — s ponosom je dodao general.

— Onda možemo pokušati sa špagom — predloži liječnik.

— Sa špagom?! Eh, dragi moj, i tu si pogriješio. Svu šagu potrošili smo za vješanje pobunjenika. I tom akcijom rukovodio sam ja.

— A što ćemo onda, šefe? Predložite vi nešto. Očito bolje poznajete stanje u gradu. Ja sam novi — reče liječnik.

Nekoliko trenutaka vladala je strahovita koncentracija i onda:

— Došao sam na spasonosnu ideju! — zabilježio je von Rothenstein i gotovo poskočio. — Upotrijebit ćemo selotejp. Požurimo! Za jedan sat počinje sastanak. Do đavola i ova gitara u dupetu.

Liječnik je brzo radio. Za nekoliko minuta zarobio je kažiprst selotejpom. General je zatim obukao svoju najbolju uniformu; onu u kojoj je obično poduzimao važne akcije.

*

Dvorana je bila svečano ukrašena; sve je blistalo. Svi su bili na okupu, ali nekako usukani i ukočeni. Kompletno rukovodstvo izgledalo je tako kao da je upravo progutalo metlu. Uskoro je stigao i komandant. Ni on se nije mnogo razlikovao od svojih podređenih; isti mučni izraz krasio je i njegovu lice; isto ukočeno stanje vladalo je njegovim udovima. Nijemi vojnički pozdravili ispratili su ga do govornice s koje je trebao voditi sastanak. U dvorani je vladala primjerna tisina. General von Rothenstein osjećao je kako ga selotejp na guzici peče. I više: osjećao nije pokazivao. Izgledao je miran kao sfinga.

Komandant kopnenih snaga i ujedno komandant uopće, upravo je započinjao svoj govor. I on je izgledao kao sfinga; riječi je lagano cijedio; baratao je njima poput najgore škrptice, ali uporno. Činilo se da nikad neće prestati. Stovise, sticao se dojam da ne želi prestati. On bi to možda i sproveo u stvarnost da se nešto neobično nije dogodilo, te je morao zamijemiti. U inače tihu dvoranu iznenada je počelo dopirati neko bruhanje koje je postajalo sve razgrovjetnije. Bili su to zvuci gitare; kompozicija u A-molu. General von Rothenstein osjetio je kako mu popušta selotejp. To su i ostali očutali. Selotejp je sasvim popustio. Glazba gitare ispunila je dvoranu. Prsti pobunjenika opet su bili slobodni. Izvan čmara.

OSNOVNI PODACI

gordana kunaver

Pol: nema ga.

Ime: nema ga.

Boja: nema je.

Glas: nema ga.

Zanimanje: nema ga.

Krik. U kriku je odnos. Nema ga.

Drvo šumi. Susreće nekog.

Grle se. Lice je gluvo.

Gledaju me. Kažu:

je li to žena?

Žena, naša ljubav!

Krase te kose, kažu.

Gledamo u tebe, u tebe

vodo naša.

Umiremo žedni.

U tvojoj dubini je đubre.

Srećemo se.

Jegnje se smeje.

Tvoja leđa nestaju međ' oleandrima.

Lice mi drhti u vodi.

U vodi sam očišćen.

Sta će posle biti nad nama? Da li se bog

čudio? Pobio ribe?

Napajao zvona? Prosuo mleko?

Gotovo je.

Zavijala kola.

Išao čovek, zaustavio svet.

Ugasio svetlence na brdu.

Sa slovenačkog preveo:
V. Despotov